

POSTANOWIENIE

Dnia 5 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący)

SSN Anna Owczarek

SSN Karol Weitz (sprawozdawca)

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z urzędu
przy uczestnictwie M. P. i T. P.
o ustanowienie kuratora dla małoletniego J. P.,
na posiedzeniu jawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 grudnia 2019 r.,
przy udziale prokuratora Joanny Ostrowskiej delegowanej do Prokuratury Krajowej
na skutek zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy w K.
postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2019 r., sygn. akt XI 1 Ca (...),

"Czy w rozumieniu art. 98 § 2 pkt 2 k. r. i o. w zw. z art. 98 § 3 k.r.io. postępowaniem dotyczącym należnych dziecku od drugiego z rodziców środków utrzymania i wychowania jest postępowanie o przestępstwo z art. 209 § 1 k.k.?"

odmawia podjęcia uchwały.

UZASADNIENIE

W dniu 21 marca 2018 r. prokurator Prokuratury Rejonowej w K. wystąpił do Sądu Rejonowego w K. o ustanowienie kuratora dla małoletniego J. P., urodzonego w dniu 22 września 2001 r. syna M. P. i T. P., występującego w charakterze pokrzywdzonego w sprawie o przestępstwo określone w art. 209 § 1 k.k. z uwagi na nadzorowane przez prokuraturę dochodzenie w sprawie o uporczywe uchylanie się od łożenia na utrzymanie małoletniego J. P., w którym ojciec pokrzywdzonego jest podejrzanym.

Postanowieniem z dnia 14 maja 2018 r. Sąd Rejonowy [...] w K. ustanowił dla małoletniego J. P. kuratora w osobie P.K.Ś. celem reprezentowania go w postępowaniu karnym, o którym mowa. Sąd przyjął, że żaden z rodziców nie może reprezentować małoletniego dziecka w postępowaniu przed sądem lub innym organem państwowym w sytuacji, w której stroną postępowania jest jedno z rodziców. Mając na względzie to, że ojciec małoletniego J. P. jest podejrzewany o popełnienie przestępstwa na jego szkodę, należało na podstawie art. 98 § 2 pkt 2 i § 3 w związku z art. 99 k.r.i.o. ustanowić dla małoletniego kuratora.

Apelację od postanowienia z dnia 14 maja 2018 r. wniósł pełnomocnik matki małoletniego M. P.

Sąd Okręgowy w K., rozpoznając apelację, powziął poważne wątpliwości prawne, którym dał wyraz, występując z przedstawionym na wstępie zagadnieniem prawnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 390 § 1 k.p.c. wynika, że Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia może być przedstawione zagadnienie prawne budzące poważne wątpliwości, powstałe przy rozpoznawaniu apelacji. Musi istnieć zależność tego rodzaju, że rozstrzygnięcie tego zagadnienia jest potrzebne dla rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji w wyniku wniesienia apelacji. Innymi słowy musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy między problemem prawnym a rozpoznaniem sprawy w instancji apelacyjnej (por. postanowienia Sąd Najwyższego z dnia 6 marca 1998 r., III CZP 73/97, nie publ., z dnia 19 listopada 2008 r., III CZP 21/08, nie publ., z dnia 29 czerwca 2016 r., III 10/16, nie publ., z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17, nie publ.). Przy ocenie istnienia tego związku trzeba mieć na względzie to, że Sąd drugiej instancji rozpoznając sprawę na skutek apelacji bierze pod uwagę ustalony stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy apelacyjnej (orzekania, art. 316 § 1 w związku z art. 391 § 1 k.p.c.), co jest oczywistą konsekwencją systemu apelacji pełnej przyjętej w kodeksie postępowania cywilnego (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Możliwość udzielenia odpowiedzi na przedstawione zagadnienie prawne może więc także

odpaść, gdy dojdzie do takiej zmiany stanu faktycznego, choćby po przedstawieniu zagadnienia prawnego, która sprawi, że w okolicznościach sprawy stanie się ono bezprzedmiotowe, tj. przestanie istnieć związek przyczynowy między nim a rozpoznaniem sprawy na skutek apelacji.

Sytuacja taka wystąpiła w niniejszej sprawie. Sąd Okręgowy przedstawiając zagadnienie prawne postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2019 r. w jego uzasadnieniu wskazał, że w świetle ustaleń poczynionych w sprawie J. P. urodził się w dniu 22 września 2001 r. Oznacza to, że w dniu 22 września 2019 r. J. P. skończył 18 lat i stał się pełnoletni. W tym dniu wygasło przedstawicielstwo ustawowe jego rodziców (art. 98 § 1 w związku z art. 92 k.r.o.). Nieaktualna stała się kwestia, czy w świetle art. 51 § 2 k.p.k. w związku z art. 98 § 2 pkt 3, z art. 98 § 3 i z art. 99 k.r.o. należy ustanowić dla niego kuratora dla celów jego reprezentacji w postępowaniu karnym, w którym występuje jako pokrzywdzony, a jego ojciec jest podejrzewany o popełnienie przestępstwa określonego w art. 209 § 1 k.k. Przestała istnieć zależność między rozpoznaniem sprawy na skutek apelacji od postanowienia z dnia 14 maja 2018 r. a zagadnieniem prawnym, które sformułował Sąd Okręgowy.

Z tych względów Sąd Najwyższy, uznając, że nie zostały spełnione warunki umożliwiające podjęcie uchwały, na podstawie art. 86 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 825), orzekł, jak w sentencji.

jw